

دانشکده بهداشت

عنوان درس: کنترل کیفیت مواد غذایی **مخاطبان:** دانشجویان کارشناسی صنایع غذایی گرایش کنترل کیفیت ترم ۶

تعداد واحد: ۳ واحد (۱ واحد عملی، ۲ واحد تئوری) **ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر:** روزهای سه شنبه ۱۰-۱۲

زمان ارائه درس: دو شنبه ها ۱۴-۱۶ و سه شنبه ها ۱۰-۸ (عملی) **مدرس:** دکتر رضا محمدی

درس پیش نیاز: تجزیه مواد غذایی و میکروبیولوژی مواد غذایی

هدف کلی درس:

همان طور که از اسم رشته تحصیلی پیداست، رشته صنایع غذایی شاخه کنترل کیفیت بهداشتی رشته ای است که به طور مستقیم با صنعت در ارتباط است و دانش آموخته های آن معمولا در اداره معاونت های غذا و دارو، اداره استاندارد مواد غذایی و صنایع مختلف آن مشغول به فعالیت می شوند. هدف از این درس، آشنایی دانشجویان با مفاهیم اولیه کنترل کیفیت و چگونگی نظارت و همچنین آشنایی با نمودار های کنترل کیفیت و استاندارد های و تدوین استاندارد است. جهت درک مفاهیم بیشتر از این درس نیاز است که دانشجو از دروس شیمی مواد غذایی و تجزیه مواد غذایی تسلط لازم و کافی داشته باشد.

جلسه اول

نحوه تدریس، امتحان گرفتن، ضرورت این درس و مقدمه ای بر اصول عمومی و کاربردهای نمونه گیری و روشهای نمونه گیری

اهداف کلی

آشنایی دانشجویان با درس کنترل کیفیت آماری و سرفصل های مشخص شده برای تدریس در طی دوره و چگونگی استفاده از جداول

اعداد تصادفی

اهداف ویژه

اشراف دانشجویان به اهمیت درس

معرفی منابع موجود جهت تدریس واحد مذکور

نحوه تدریس و امتحانات گرفته شده

- آشنایی با روشهای نمونه گیری

در پایان دانشجو:

۱- سرفصل ها را می شناسد

- ۲- منابع را می شناسد
- ۳- با دروس ارائه شده در هر جلسه آشنا می شود.
- ۴- با نحوه تدریس آشنا میشود
- ۵- و در پایان با انواع نمونه گیری آشنا می شود

جلسه دوم

مفاهیم اساسی در کنترل کیفیت

اهداف کلی

آشنایی با روشهای بازرسی نمونه ای

اهداف ویژه

- تعریف بازرسی داخلی و خارجی
- فاکتورهای مورد نیاز برای بازرسی نمونه ای
- تعریف بازرسی نمونه ای یک مرحله ای
- آشنایی با منحنی مشخصه عملکرد OC
- آشنایی با جداول استاندارد

در پایان جلسه دانشجو

با مهمترین فاکتورهای مورد نیاز برای بازرسی نمونه ای یک ، دو، چند مرحله ای و نیز مفهوم بازرسی نمونه ای یک مرحله ای و استفاده از جداول استاندارد به طور کلی آشنا خواهد شد

جلسه سوم

کیفیت قابل پذیرش (AQL) و ریسک مصرف کننده

اهداف کلی

بررسی مفهوم کیفیت قابل پذیرش و مفهوم LTPD

اهداف ویژه

- تعریف کیفیت قابل پذیرش
- آشنایی با مفهوم LTPD
- آشنایی با جدول پواسن تجمعی

در پایان این جلسه دانشجو

با حل مسائلی با مفهوم کیفیت قابل پذیرش و رسم منجنی مشخصه عملکرد و درصد اقلام معیوب، و نیز استفاده از جداول با طرز رویه گیری آشنا خواهد شد

جلسه چهارم

روش میان یابی (روش اینترپولیت)

اهداف کلی

آشنایی با میانه یابی و نمونه گیری دو مرحله ای

اهداف ویژه

- آشنایی با روش میانه یابی
- آشنایی با اصول نمونه گیری دو مرحله ای

در پایان جلسه دانشجو:

با حل مسائل مربوطه با مفهوم میانه یابی و نیز نمونه گیری دو مرحله ای آشنا خواهند شد

جلسه پنجم

محاسبه حجم نمونه و عدد پذیرش با استفاده از جداول کامرون

اهداف کلی

آشنایی با جداول کامرون و تهیه طرح های جفت نمونه گیری

اهداف ویژه

- آشنایی با کاربرد جدول کامرون
- بررسی و حل مسائل مربوط به جداول کامرون
- تهیه طرح های جفت نمونه گیری

در پایان جلسه دانشجو:

با مثال های کاربردی از جداول کامرون با طرز محاسبه نمونه و عدد پذیرش آشنا خواهد شد

جلسه ششم

متوسط کیفیت خروجی AOQ

اهداف کلی

- آشنایی با متوسط کیفیت خروجی

اهداف ویژه

- بررسی مفهوم متوسط کیفیت خروجی AOQ

- بررسی کاربرد AOQ و محاسبه آن

- رابطه بازرسی اصلاح شده و کالای معیوب

در پایان این جلسه دانشجو

با مثال های کاربردی از متوسط کیفیت خروجی و نیز با بازرسی اصلاح شده آشنا خواهد شد

جلسه هفتم

مفهوم AOQL

اهداف کلی

- بررسی مفهوم AOQL

اهداف ویژه

- چگونگی استفاده از جدول AOQL

- تفاوت آن با AOQ

در پایان این جلسه دانشجو

با مفهوم AOQL و حل مسائل مربوط به آن و نیز تفاوت آن با AOQ آشنا خواهد شد.

جلسه هشتم

جداول بازرسی و جداول داج و رومینگ

اهداف کلی

- بررسی و معرفی جداول داج و رومینگ و نیز بررسی جداول بازرسی و معرفی فرمول AOQL

اهداف ویژه

- آشنایی با جداول بازرسی
- آشنایی با فرمول AOQL
- آشنایی با جداول داج و رومینگ
- حل مسائل مربوط به محاسبه LTPD

در پایان این جلسه دانشجو:

با مفاهیم جداول بازرسی و جداول داج و رومینگ و نیز با حل مسائل مربوط به محاسبه ی AOQL و حل مسائل محاسبه ی LTPD با کاربرد آنها آشنا خواهد شد

جلسه نهم

متوسط کل بازرسی (ATI) و متوسط تعداد نمونه (ASN)

اهداف کلی

- آشنایی با متوسط کل بازرسی و متوسط تعداد نمونه و آشنایی با جداول سطح بازرسی عمومی

اهداف ویژه

- آشنایی با متوسط کل بازرسی
- آشنایی با متوسط تعداد نمونه
- آشنایی با مراحل سطح بازرسی (سطح نرمال، سطح تنگ تر شده، سطح کاهش یافته)
- آشنایی با جدول سطح بازرسی عمومی
- چگونگی استفاده از جداول سطح بازرسی

در پایان این جلسه دانشجو:

با مفهوم متوسط کل بازرسی و متوسط تعداد نمونه برای بازرسی یک مرحله ای و دو مرحله ای و با مراحل سطح بازرسی و نیز چگونگی استفاده از جداول سطح بازرسی و نیز با حل مسائل مربوط به بازرسی دو مرحله ای با مفهوم و کاربرد آنها آشنا خواهد شد

جلسه دهم

نمونه گیری به صورت پیوسته SPC

اهداف کلی

بررسی مفهوم نمونه گیری به صورت پیوسته و آشنایی با نمونه گیری پیوسته چند سطحی

اهداف ویژه

- آشنایی با CSP

- آشنایی با CSP-T

- آشنایی با CSP-2

در پایان این جلسه دانشجو:

با مفهوم نمونه گیری بصورت پیوسته و نمونه گیری پیوسته چند سطحی و نیز حل مسائل مربوط به AOQL و روش استفاده از جدول آن آشنا خواهد شد

جلسه یازدهم

ارزیابی حسی

اهداف کلی

- آشنایی با مفهوم ارزیابی حسی و روشهای آنالیز حسی

اهداف ویژه

- آشنایی با تعریف ارزیابی حسی

- آشنایی با ویژگی های ماده غذایی

- تعاریف ویژگی های ماده غذایی

- آشنایی با روشهای آنالیز حسی

- آشنایی با مهم ترین جنبه های ارزیابی حسی

در پایان این جلسه دانشجو:

با مفهوم ارزیابی حسی و تعاریف ویژگی های ماده غذایی و روشهای آنالیز حسی و نیز مهم ترین جنبه های ارزشیابی حسی (شامل رویتف طعم، لمس) آشنا خواهد شد.

جلسه دوازدهم

ادامه ارزیابی حسی

اهداف کلی

- آشنایی بانواع بافت و مزه های اصلی و معرفی مقیاس ها

اهداف ویژه

-معرفی انواع بافت مواد غذایی

- معرفی انواع مزه های اصلی

- آشنایی با مقیاس ها(شامل مقیاس اسمی، رتبه ای و فاصله ای)

در پایان این جلسه دانشجو:

با انواع بافت و انواع مزه های اصلی مواد غذایی و نیز با مقیاس ها و کاربرد آنها آشنا خواهد شد.

جلسه سیزدهم

ادامه ارزیابی حسی

اهداف کلی

آشنایی با آزمون های اماری تجزیه و تحلیل ارزیابی حسی

اهداف ویژه

- آشنایی با آزمون های حسی مصرف کننده گرا و انواع آن

- آشنایی با آزمون حسی محصول گرا و انواع آن

-انواع آزمون های تفاوت

-آشنایی با تفاوت آزمون ترجیح دوتایی و سه تایی

در پایان این جلسه دانشجو:

با آزمونهای حسی مصرف کننده گرا (شامل آزمون ترجیح، پذیرش و لذت بخشی) و آزمون حسی محصول گرا(شامل آزمون تفاوت، رتبه بندی شدت یک ویژگی ، امتیاز بندی یک ویژگی ، و تجزیه و تحلیل توصیفی)و انواع آزمون های تفاوت (شامل آزمون سه تایی، مقایسه دوتایی و آزمون دوتریو) آشنا خواهد شد

جلسه چهاردهم

ادامه ارزیابی حسی

اهداف کلی

آشنایی با طراحی تسهیلات مورد نیاز آزمون حسی

اهداف ویژه

- آشنایی با تسهیلات دائمی آزمون حسی
- آشنایی با تجهیزات مورد نیاز برای انجام آزمون حسی
- آشنایی با تسهیلات موقتی آزمون حسی
- طراحی یک آزمایشگاه ساده آزمون حسی

در پایان جلسه دانشجو

با طراحی تسهیلات مورد نیاز آزمون حسی شامل دائمی و موقت آشنا خواهد شد.

جلسه پانزدهم

ارزیابی حسی

اهداف کلی

آشنایی با تشکیل گروههای ارزیابی حسی

اهداف ویژه

- آشنایی با چگونگی عضوگیری ارزیابها
- آشنایی با جداکردن ارزیابها برای گروههای ارزیابی آموزش دیده
- آشنایی با چگونگی آموزش ارزیابها
- آشنایی با بررسی و کنترل کار ارزیابها

در پایان جلسه دانشجو

با چگونگی تشکیل گروههای ارزیابی حسی و روشهای ایجاد انگیزه در آنها تا بررسی و کنترل کار ارزیابها آشنا خواهد شد.

جلسه شانزدهم

ارزیابی حسی

اهداف کلی

آشنایی با برگزاری آزمون های حسی

اهداف ویژه

- آشنایی با نمونه برداری مواد غذایی در آزمون حسی

- آشنایی با تهیه نمونه ها در آزمون حسی

- آشنایی با ارائه نمونه ها در آزمون حسی

- آشنایی با استفاده از نمونه های مرجع

در پایان جلسه دانشجو

با چگونگی برگزاری آزمون های حسی آشنا خواهد شد.

منابع:

کنترل کیفیت آماری، تالیف دکتر کاظم نقندریان ، انتشارات علم و صنعت، ۱۳۸۹

کنترل کیفیت آماری، ترجمه دکتر رسول نورالنساء، انتشارات علم و صنعت، ۱۳۹۳

روش تدریس:

استفاده از پاور پوینت مربوط به هر قسمت

شرکت دانشجویان در ارائه برخی از مطالب به صورت تکی و یا گروهی.

طرح پرسشهای مختلف از دانشجویان در رابطه با موضوعات مختلف درسی و ورود آنها به بحث علمی از طریق پرسش و پاسخ

- پرسش از دانشجویان در رابطه جلسه قبل که تدریس شده

- مرور جلسه قبل به مدت ۵ دقیقه

وسایل آموزشی :

وسایل کمک آموزشی مورد نیاز: کامپیوتر و ویدئو پروژکتور، نرم افزار پاورپوینت، دستگاه پرزنتر

سنجش و ارزشیابی

ساعت	تاریخ	سهام از نمره کل (بر حسب درصد)	روش	آزمون
////////////////////	////////////////////	٪۲۰	پاورپوینت	سمینار کلاسی
////////////////////	////////////////////	٪۵	پرسش و پاسخ شفایی	کوئیز
////////////////////	////////////////////	٪۷۵	تشریحی	آزمون پایان ترم

مقررات کلاس:

حضور به موقع در کلاس

رعایت انضباط و عدم غیبت غیر موجه

احترام به کلاس در ساعت درس

انتظارات از دانشجو:

انتظار می رود که در پایان دانشجویان با مهمترین مسائل مربوط سیستم HACCP، مفاهیم و تعاریف کنترل کیفیت آگاهی کامل یافته و همچنین با استفاده ابزار های کنترل کیفیت آماری (نمودار پارتو، نمودار علت معلول و نمودار های کنترل) از تغییرات ناگهانی یا جزئی در کیفیت محصول آگاه شده و اقدامات کنترلی لازم را به عمل آورد.

نام و امضای مسئول EDO دانشکده:

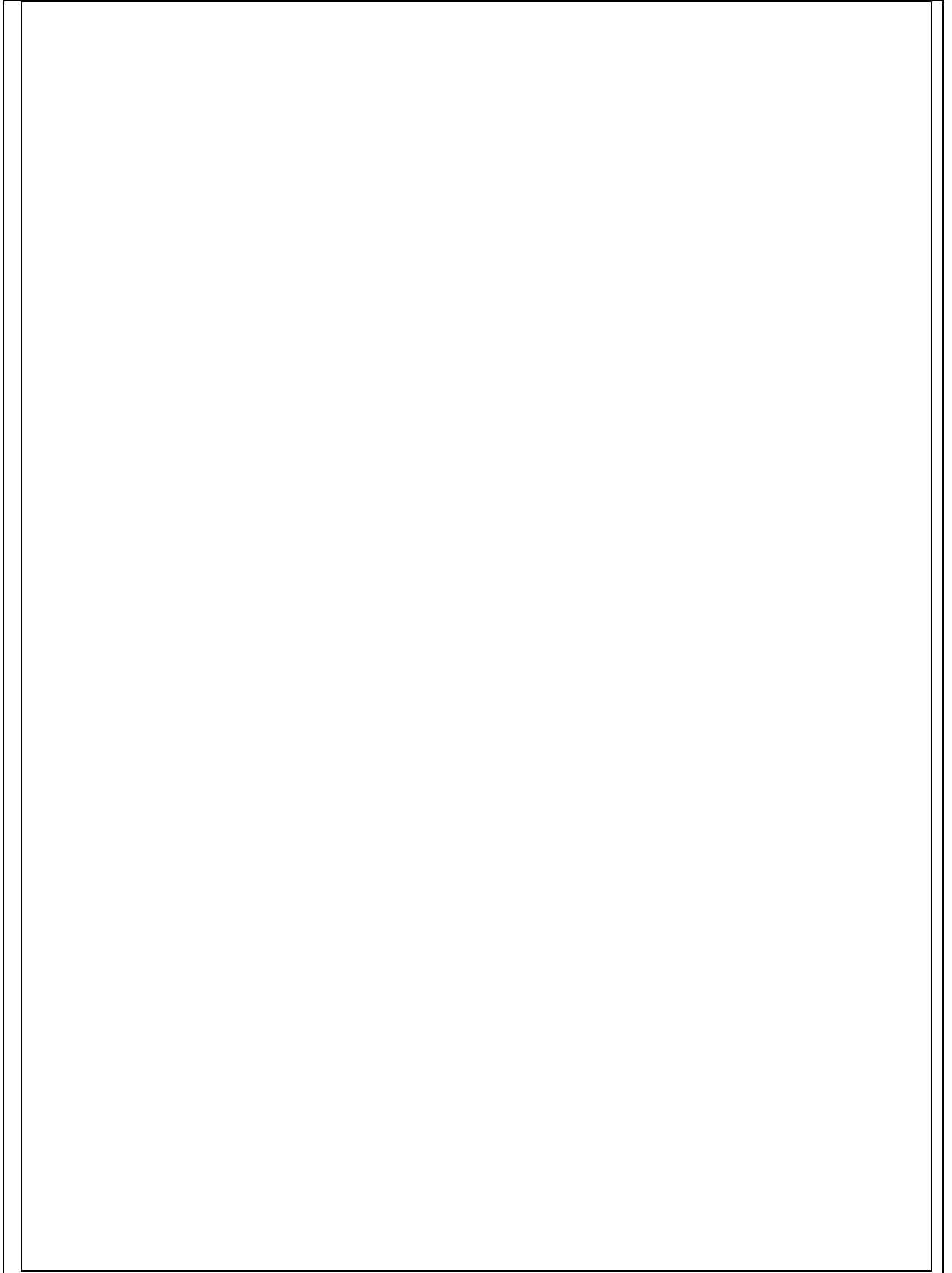
نام و امضای مدیر گروه:

نام و امضای مدرس:

تاریخ ارسال :

تاریخ ارسال:

تاریخ تحویل

جدول زمانبندی درس کنترل کیفیت تئوری

جلسه	تاریخ	موضوع هر جلسه	مدرس
۱		نحوه تدریس، امتحان گرفتن، ضرورت این درس و کاربردهای نمونه گیری و روشهای نمونه گیری	دکتر محمدی
۲		مفاهیم اساسی در کنترل کیفیت آماری	دکتر محمدی
۳		کیفیت قابل پذیرش (AQL) و ریسک مصرف کننده	دکتر محمدی
۴		روش میان یابی (روش اینترپولیت)	دکتر محمدی
۵		محاسبه حجم نمونه و عدد پذیرش با استفاده از جداول کامرون	دکتر محمدی
۶		متوسط کیفیت خروجی AOQ	دکتر محمدی
۷		مفهوم AOQL	دکتر محمدی
۸		جداول بازرسی و جداول داچ و رومینگ	دکتر محمدی
۹		متوسط کل بازرسی (ATI) و متوسط تعداد نمونه (ASN)	دکتر محمدی
۱۰		نمونه گیری به صورت پیوسته SPC	دکتر محمدی
۱۱		ارزیابی حسی	دکتر محمدی
۱۲		ادامه ارزیابی حسی	دکتر محمدی
۱۳		ادامه بحث ارزیابی حسی	دکتر محمدی
۱۴		ادامه بحث ارزیابی حسی	دکتر محمدی
۱۵		ادامه بحث ارزیابی حسی	دکتر محمدی

دکتر محمدی	ادامه بحث ارزیابی حسی		۱۶

جدول زمانبندی درس کنترل کیفیت عملی

مدرس	موضوع هر جلسه	تاریخ	جلسه
دکتر محمدی	اصول و روش نمونه گیری در مواد غذایی		۱
دکتر محمدی	آشنایی با ایمنی آزمایشگاه بر اساس استاندارد ایزو ۱۷۰۲۵		۲
دکتر محمدی	اندازه گیری رطوبت و چربی در محصولات مختلف		۳
دکتر محمدی	اندازه گیری خاکستر محلول و نامحلول		۴
دکتر محمدی	اندازه گیری خاکستر محلول و نامحلول و اندازه گیری کلسیم		۵
دکتر محمدی	اندازه گیری کازئین ها در شیر		۶
دکتر محمدی	میزان جذب آب و تعیین کیفیت پخت در ماکارونی و تعیین ویژگی های کیفی آن		۷
دکتر محمدی	میزان جذب آب و تعیین کیفیت پخت در ماکارونی و تعیین ویژگی های کیفی آن		۸
دکتر محمدی	اندازه گیری ویتامین C		۹
دکتر محمدی	اندازه گیری پالپ، بریکس و pH در آبمیوه ها		۱۰
دکتر محمدی	اندازه گیری اندیس صابونی در روغن ها		۱۱
دکتر محمدی	اندازه گیری اندیس صابونی در روغن ها		۱۲
دکتر محمدی	اندازه گیری اندیس یدی و پراکسید در روغن ها		۱۳
دکتر محمدی	اندازه گیری اسید بنزوئیک		۱۴
دکتر محمدی	اندازه گیری اسید بنزوئیک		۱۵
دکتر محمدی	اندازه گیری نیترات و نیتريت در محصولات گوشتی		۱۶

دکتر محمدی	انازه گیری میزان فروکتوز و گلوکز در عسل		۱۷